

w sprawie wniosku Politechniki Łódzkiej o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku biogospodarka zrównoważona prowadzonego na Politechnice Łódzkiej na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 4 i 5 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej:

utrzymuje w mocy uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej nr 237/2023 r. z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie oceny programowej na kierunku biogospodarka zrównoważona prowadzonego na Politechnice Łódzkiej na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, uwzględniając opinię zespołu odwoławczego, uznało, iż argumenty oraz informacje dodatkowe przedstawione we wniosku Politechniki Łódzkiej o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku biogospodarka zrównoważona prowadzonego na Politechnice Łódzkiej na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim nie uzasadniają zmiany oceny wyrażonej w § 1 uchwały nr 237/2023 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 20 kwietnia 2023 r.

Ocena pozytywna z okresem obowiązywania skróconym do 2 lat, o której mowa w § 1 przedmiotowej Uchwały, została wydana zgodnie z określonymi w Statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej warunkami przyznawania ocen, uwzględniającymi stopień spełnienia poszczególnych kryteriów oceny programowej.

W § 2 przedmiotowej Uchwały Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, że proces kształcenia realizowany na Politechnice Łódzkiej nie w pełni umożliwia studentom kierunku biogospodarka zrównoważona osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim. Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącego załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryteria: 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się; 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów – zostały spełnione częściowo.

Wydanie oceny pozytywnej na okres dwóch lat uzasadniają błędy i niezgodności w zakresie wymienionych wyżej kryteriów, które zostały spełnione częściowo.

W odniesieniu do kryterium 2

1. Nieprawidłowo określono zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów, ze względu na to, że do tej kategorii zajęć zaliczono tzw. zajęcia „inne”, bez wskazania uzyskiwanych w ich trakcie efektów uczenia się i treści kształcenia. Ponadto dla większości z tych zajęć nie zaplanowano w programie metod weryfikacji i oceny efektów

uczenia się. Sprawia to, że po odliczeniu zajęć „inne” na studiach stacjonarnych nie jest spełniony warunek, aby 50% ECTS było uzyskanych w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem studentów i prowadzących zajęcia.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia poinformowała, że prawidłowe jest podanie informacji i w konsekwencji realizowanie jako godzin z bezpośrednim udziałem nauczyciela i studenta formy zajęć grupowych tzw. godzin „tablicowych”, które zgodnie z regulaminem pracy w Politechnice Łódzkiej wliczane są do pensum nauczyciela akademickiego oraz formy zajęć tzw. „inne” wchodzące w zakres „innych prac związanych z procesem dydaktycznym, kształceniem i wychowaniem studentów oraz kształceniem w szkołach doktorskich”. Zdaniem Uczelni do zajęć „innych” realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczyciela można zaliczyć godziny przeznaczone na 1) przeprowadzanie, egzaminów, kolokwiiów czy sprawdzianów; 2) przeprowadzenie spotkań zespołowych, sesji feedbackowych, sesji prezentacji etapowych i końcowych; 3) wykładów gościnnych profesorów z innych jednostek lub praktyków; 4) zajęć plenerowych; 5) dodatkowych seminariów; konsultacji dla studentów, w terminach i zakresie dostosowanym do potrzeb prowadzonych przedmiotów, liczby studentów, zwłaszcza dla zajęć o charakterze badawczym; 6) promotorstwo prac magisterskich. W odpowiedzi na raport Uczelnia poinformowała także, że zwyczajowo przed rozpoczęciem wszystkich zajęć osoba prowadząca informuje studentów czym są godziny „inne” i jakie formy kontaktu mogą przyjmować. Jednocześnie Uczelnia zobowiązała Radę Programową kierunku biogospodarka zrównoważona, aby koordynatorzy realizowanych w programie studiów zajęć dokonali kompleksowego przeglądu kart przedmiotów, uzupełniając lub dokonując korekty w zakresie „uszczegółowienia, co kryje się pod pojęciem „inne”. Przykładowe uzupełnienia są następujące: 1) dla zajęć biomasa w produkcji żywności wprowadzono opis godzin „inne”: konsultacje, prowadzenie spotkań zespołowych; 2) dla zajęć proteomika strukturalna wprowadzono opis godzin „inne”: a) dodatkowe konsultacje dotyczące analizy strukturalnej białek oraz baz danych pod kątem przypisanego białka; b) dodatkowe konsultacje w zakresie analizy publikacji dotyczącej przypisanego białka w projekcie; c) dodatkowe konsultacje dotyczące przygotowania sprawozdania i prezentacji, przegląd literatury; d) dodatkowe konsultacje dotyczące przeglądu anglojęzycznej literatury i właściwe zrozumienie artykułów.

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia wywiodła, jak niżej.

W uchwale nr 133/2020 Senatu Politechniki Łódzkiej z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ustalenia programu studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na studiach drugiego stopnia na kierunku biogospodarka zrównoważona, prowadzonym na Politechnice Łódzkiej, łączna liczba godzin zajęć wynosi 1175, co stanowi przynajmniej połowę punktów ECTS objętych programem. Na tę liczbę godzin składają się tzw. godziny „tablicowe”, jak i zajęcia określane jako „inne”. Należy jednak wyraźnie podkreślić, że wszystkie te zajęcia realizowane są w bezpośrednim kontakcie nauczyciela ze studentem i mają za zadanie wspierać osiąganie zakładanych dla danego przedmiotu efektów uczenia się. Zgodnie ze specyfiką kart zajęć obowiązujących na Politechnice Łódzkiej nauczyciel zobowiązany jest zdefiniować szczegółowe efekty uczenia się, które muszą być ściśle skorelowane z efektami kierunkowymi, zaproponować treści programowe oraz określić metody weryfikacji. W kartach wyszczególnione są również różne postaci zajęć dla wskazanych przez Radę Kierunku Studiów, na etapie tworzenia programu, zajęć, np. wykłady, ćwiczenia laboratoryjne, zajęcia

projektowe, seminaria oraz „inne”. W takich przypadkach przypisanie efektów uczenia się następuje do zajęć, a nie dla każdej z ich postaci. Jest to zgodne z § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów, które mówi, że program studiów winien określać „zajęcia lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści” oraz zgodnie z punktem 5 „sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia”. Dlatego też forma, czy też w zasadzie postać zajęć nie jest zdaniem Uczelni istotna, ustawodawca w przepisach prawa definiuje „formę” prowadzenia zajęć jedynie w odniesieniu do kierunku studiów prowadzonych jako formę stacjonarną i formę niestacjonarną, można zatem przyjąć, że Uczelnia odwołuje się w tym zapisie właśnie do tychże „form”, a nie różnych postaci takich jak np. wykłady, ćwiczenia, laboratoria, itp.) – student ma osiągnąć jeden i ten sam zestaw efektów uczenia się, określony dla danego przedmiotu (czyli zajęć lub grupy zajęć), demonstrując pełen wachlarz umiejętności kognitywnych, praktycznych/manualnych (czy też postaw lub kompetencji społecznych – w zależności od konkretnego przypadku dla danych zajęć lub grup zajęć).

Postać zajęć „inne” pojawia się w programach studiów na Politechnice Łódzkiej głównie na studiach drugiego stopnia i nie jest to bezzasadne. Uczelnia wdraża na studiach magisterskich elastyczny model kształcenia w oparciu m.in. o metodę tutoring, indywidualnego mentoringu naukowego, dla których doskonałym wsparciem są nowoczesne metody kształcenia, takie jak m.in. flipped education. Inspiracją do podjęcia takich działań na Politechnice Łódzkiej są doświadczenia zdobyte w ramach realizowanych projektów dydaktycznych we współpracy z ekspertami z renomowanych uczelni zagranicznych stosujących w praktyce ten model edukacji, takimi jak Janet Frizzarin z Institute for Teaching and Learning Innovation (ITaLI) University of Queensland, Jean Huang z Olin College of Engineering w Bostonie, Justin Houseknecht z Wittenberg University. Innowacje te wymagają jednak nowatorskiego podejścia do kształcenia studentów. Na Politechnice Łódzkiej uznano, że przestrzenią dla tego rodzaju praktyk będzie wydzielona postać zajęć „inne”, w ramach których student ma zagwarantowaną możliwość kontaktu i współpracy z nauczycielem w godzinach określonych przez nauczyciela, ale również zgodnie ze swoimi indywidualnymi potrzebami. Liczba tych godzin została oszacowana przeciętnie na każdego studenta, tak jak ma to miejsce w przypadku szacowania nakładu pracy własnej studenta.

Program studiów na kierunku biogospodarka zrównoważona został opracowany zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów, a jego prawidłowość została potwierdzona przez organy działające w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, tj. Centrum Kształcenia, Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia oraz Senacką Komisję ds. Dydaktyki. Określenie „inne” umożliwia wprowadzenie nowatorskich metod kształcenia, które mogą jednakże różnić się w kolejnych latach akademickich w zależności od aktualnych możliwości ich realizacji, gdyż mogą dla danych zajęć wymiennie stanowić przykładowo: wykłady zapraszanych profesorów z zagranicy, praktyków z otoczenia społeczno-gospodarczego, wizyty studyjne w zakładach produkcyjnych, case study, pracę z literaturą obcojęzyczną. Dane te są każdorazowo uszczegóławiane i aktualizowane w kartach zajęć przed rozpoczęciem semestru, a studenci danego rocznika zapoznawani są z formułą realizacji godzin „innych” na pierwszych zajęciach. Taka elastyczność podejścia do interpretacji godzin „innych” daje pewność, że niezależnie od obiektywnych ograniczeń dotyczących, np. możliwości przyjazdu zewnętrznego eksperta, czasowych ograniczeń przyjęcia grupy studentów przez zakład przemysłowy wynikających

z trwających prac inwestycyjnych lub przez laboratorium badawcze z uwagi na planowany audyt wewnętrzny, godziny te zostaną zrealizowane i zapewnią wzmocnienie osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć, czemu mają służyć. Warto nadmienić, że program studiów, aby został zatwierdzony musi zostać w pełni pozytywnie zaopiniowany przez Wydziałową lub Uczelnianą Radę Studentów. Tak też się stało w przypadku kierunku biogospodarka zrównoważona, nie było uwag w kontekście godzin „inne”. Studenci cenią sobie takie urozmaicenie realizacji zajęć i wyjście poza sztywne ramy standardowych zajęć edukacyjnych w Uczelni. Doceniają też szersze przygotowanie ich do podejmowania różnorodnych ról po wejściu na rynek pracy, zwłaszcza, że studenci studiów drugiego stopnia niejednokrotnie mają już pewne doświadczenia zawodowe z tytułu podejmowanej pracy.

Stanowisko Prezydium PKA

Efekty uczenia się przypisane są do zajęć lub grup zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia. Nie ma więc potrzeby tworzenia oddzielnych efektów uczenia się dla wykładów, ćwiczeń, czy innych form realizacji zajęć, gdyż efekty te osiągane są przez studentów zarówno na wykładach, jak i na ćwiczeniach. Zgodnie z intencją Uczelni godziny „inne” zapewnią „wzmocnienie osiągnięcia przedmiotowych efektów uczenia się”. Jednak weryfikacja osiągnięcia tych efektów odbywa się zazwyczaj oddzielnie i w różnej formie dla wykładów i ćwiczeń. Na wykładach jest to najczęściej egzamin ustny bądź pisemny, na ćwiczeniach kolokwium, zaliczenia, oceny projektów, różne prace etapowe. Należy przypuszczać, że weryfikacja „wzmocnienia osiągnięcia przedmiotowych efektów uczenia się”, czemu mają służyć godziny „inne” też będzie się odbywać w taki sposób, ale brak jest informacji na ten temat.

Dopuszczalne jest w programie studiów określenie „inne” dla formy prowadzenia zajęć obok wykładów, ćwiczeń laboratoryjnych, projektowych czy seminariów. Konieczne jest jednak sprecyzowanie, co faktycznie mieści się w tym określeniu i jednoznaczne wykazanie, że są to godziny z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i wszystkich studentów.

„Uszczegółowienie” informacji, co kryje się pod pojęciem „inne” wprowadzone w sylabusach zajęć ocenianego kierunku nie niweluje sedna zarzutu. W większości sylabusów zajęć są to głównie konsultacje, a przeznaczona na nie liczba godzin niejednokrotnie stanowi ponad połowę godzin wykładów i ćwiczeń, czyli jak to określa Uczelnia – „tzw. godzin tablicowych”. Nadal brakuje informacji czy konsultacje dotyczą wszystkich studentów. Nie wiadomo także jaka jest określona liczebność grup na tej formie prowadzenia zajęć nazwanej „inne”. Natomiast jest stwierdzenie, iż ta postać zajęć „inne”, gwarantuje studentowi „możliwość kontaktu i współpracy z nauczycielem w godzinach określonych przez nauczyciela, ale również zgodnie ze swoimi indywidualnymi potrzebami”, co sugeruje, że nie muszą być przeznaczone dla wszystkich studentów. W związku z tym nie można uznać, że program studiów stacjonarnych spełnia warunek uzyskania przez studentów co najmniej połowy punktów ECTS w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.

Uczelnia nie przeprowadziła wystarczająco skutecznych działań naprawczych i nie przedstawiła nowych materiałów i informacji na etapie oceny wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Zatem brak jest podstaw do zmiany opinii w tym zakresie i zmiany oceny stopnia spełnienia kryterium 2.

W odniesieniu do kryterium 10

1. Funkcjonowanie systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale Biotechnologii i Nauk o Żywności, któremu merytorycznie, organizacyjnie i administracyjnie podlega kierunek biogospodarka zrównoważona wymaga modyfikacji polegającej na wzmocnieniu kontroli skuteczności jego działania przede wszystkim w zakresie właściwego opracowania programu studiów zgodnego z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2021 r., poz. 661 z późn. zm.), ponieważ nie można w sposób jednoznaczny stwierdzić, czy spełniony jest warunek ustawowy, że w ramach studiów stacjonarnych co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia dla studentów, co w tym przypadku stanowi podstawę do obniżenia oceny.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia stwierdziła, że skoro uznaje za prawidłowe zaliczenie tzw. godzin „inne” jako godzin z bezpośrednim kontaktem nauczyciela i studenta to warunek skutecznego działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest w pełni spełniony.

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia stwierdziła, iż bezpośredni nadzór nad weryfikacją efektów uczenia się, treściami programowymi oraz metodami weryfikacji na zajęciach w ramach wszystkich postaci, także godzin „innych” sprawują w pierwszej kolejności kierownicy zajęć. Jest to istotne zwłaszcza w przypadku zajęć, które prowadzi wielu nauczycieli akademickich. Praca kierowników zajęć jest następnie kontrolowana przez przełożonych w jednostce zatrudnienia nauczyciela, tj. odpowiednio zastępców dyrektorów ds. kształcenia w poszczególnych Instytutach lub kierowników Katedr. Dzięki temu przełożeni, oprócz wiedzy na temat pensum dydaktycznego danego nauczyciela akademickiego, posiadają informacje o innych pracach związanych z kształceniem i wychowaniem studentów, w tym realizacji godzin „innych”. Na tej podstawie, wspólnie z właściwym dziekanem, mogą decydować o dodatkowej formie wynagrodzenia (zgodnie z regulaminem wynagradzania w PŁ) nauczycieli, np. w postaci zadaniowych i dydaktycznych, pozostawiając tym samym pole do elastycznych decyzji finansowych. Kolejnym „ogniwem” służącym do weryfikacji, czy zajęcia te są rzeczywiście prowadzone jako zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych prowadzących zajęcia oraz studentów jest Rada Kierunku Studiów, a ostatecznie prodziekan ds. kształcenia.

Stanowisko Prezydium PKA

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia nie przedstawiła dodatkowych informacji a zawarte wyjaśnienia, nie niwelują istoty zarzutu. **Dlatego brak jest podstaw do wycofania zarzutu i zmiany oceny stopnia spełnienia kryterium 10.**

Biorąc pod uwagę brak podstaw do podwyższenia oceny stopnia spełnienia kryteriów 2 i 10 oraz fakt, że Uczelnia nie podjęła skutecznych działań naprawczych niwelujących istotę zarzutów Prezydium PKA stwierdza, iż nie zaistniały przesłanki do zmiany wydanej wcześniej oceny.

§ 2

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Politechniki Łódzkiej.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej
Tadeusz Stanisławski
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/